

MIK Provtagningsinstruktion: Svabbprovtagning fjäderfä

Svabbprovtagning av fjäderfä

Provtagningsmaterial

- PCR-undersökning: E-svabb
  - Prov från tarm/kloak tas med torr steril svabb
  - Provtagningspinnar i kolat medium analyseras ej.
- Bakteriologisk undersökning: E-svabb eller svabb i Amies kolat medium

Svabbar för provtagning kan beställas från SVA (www.sva.se eller telefon 018-67 43 00). Saknas svabbar kan man använda en steril torr provtagningspinne som läggs i ett sterilt rör. Samma känslighet i analysen kan då inte garanteras som vid användandet av E-svabb/svabb i Amies kolat medium.

Procedur

Använd engångshandskar vid provtagningen. För provpinnar som saknar handtag/kork att hålla i under provtagningen ska man bryta eller klippa av den del av pinnen som varit i kontakt med handen innan pinnen placeras i transporthållaren/burken. Risker är annars stor att provet kontamineras.

Vi rekommenderar att prover tas från självdöda eller avlivade höns, om det finns. Provtagning från levande fåglar kan medföra risk för skador på djuren. Tas ändå prov på levande djur bör de fångas in och bäras till en väl upplyst plats och hanteras enligt nedan. Ta om möjligt provet innanför eventuell hygienspärr.

Hantering av levande fåglar

- **Mindre fjäderfä** hålls i famnen. Hönsfåglar är i regel lätta att hantera på det sättet och behöver sällan hållas fast hårt. Kläm inte fågeln hårt över bröstet eftersom det försvårar andningen.
- **Större fjäderfä** kan vara svårare att hantera och blir ofta mer stressade. Om fåglarna är för stora för att hålla i famnen så läggs de istället på sidan på golvet.
- Unga och vuxna **strutsfåglar** provtas stående. De flesta strutsar blir lugnade av att en strumpa träs över huvudet. Fågeln kan sedan försiktigt försas in med huvudet före i ett hörn eller ännu hellre in i en hanteringsanordning. Låt alltid djurägaren hantera strutsfåglar.

Provtagningsteknik

Prov från näshåla: Näbben öppnas och svabben förs upp i gomtaket och roteras mot slemhinnan i näshålan (se bild). Denna provtagning rekommenderas för luftvägsfrågeställningar på levande fåglar.

Prov från övre luftstrupe: Näbben öppnas och svabben förs in genom struphuvudets öppning och stryks mot slemhinnan i luftstrupens övre del. Kan tas från både levande och döda fåglar. Prov från luftstrupe på levande djur skall endast göras av van veterinär.

*Provtagning i näshålan från en höna.
Foto: Bengt Ekberg/SVA*

Prov från öga: Svabben förs försiktigt mot slemhinnan under ögonlocket. Kan tas från både levande och döda fåglar.

Prov från kloak: Svabben förs försiktigt in i kloaken en liten bit (ett par centimeter hos fjäderfä av en hönas storlek) och roteras mot slemhinnan. Provet bör tas försiktigt eftersom slemhinnan är skör och kan blöda vid ovarsam hantering. Kan tas från både levande och döda fåglar.

Ibland är fågelns kloak tom eller innehåller endast vätska och eller urinsyra. Man bör då i regel välja en annan fågel eller försöka igen en stund senare.

Prov från tarm eller trachea: Kan endast tas vid obduktion. Svabben stryks mot slemhinnan.

Prov från inre organ: Kan endast tas vid obduktion. Organet skärs upp och svabben stryks mot snittytan.

Transport och förvaring

Proverna skickas till laboratoriet per post i rumstemperatur. Proverna skall skickas så snart som möjligt men annars kan de förvaras i kylskåp upp till en vecka. Prover för PCR-undersökning kan frysas för kortare eller längre förvaring, men undvik att frysa prover för bakteriologisk odling.